

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 249/04

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. novembra 2004 v senáte prerokoval sťažnosť Ing. E. K., bytom B., zastúpenej advokátkou JUDr. V. D., B., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 69/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. E. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 69/97 porušené bolo.

2. Ing. E. K. n e p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie.

3. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý uhradiť Ing. E. K. trovy právneho zastúpenia 14 018 Sk (slovom štrnásťtisícosemnaásť slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. V. D., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 31. augusta 2004 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Ing. E. K., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka“), v časti namietajúcej porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 69/97.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla: *„Dňa 9. 12. 1996 podal Bytofond Rača proti mojej klientke návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie dlžného nájomného. Na podanie návrhu však nebol aktívne legitimovaný a preto ani nemohol byť účastníkom konania. Napriek tejto skutočnosti súd platobný rozkaz 14. 2. 1997 vydal, proti čomu moja klientka podala odpor a spis bol prevedený pod sp. zn. 8 C 69/97. Podaním zo 16. 5. 1997 z č. l. 32 potom namietala aktívnu legitimáciu navrhovateľa, čo som podaním z 5. 9. 1997 z č. l. 40 opakovane namietala aj ja a v jej protinávhrhu som súčasne žiadala názov odporcu upraviť na MČ Bratislava - Rača a vylúčiť ho na samostatné konanie. Súd sa však cit. námietkou dodnes nezaoberal. Po späťvzati návrhu uznesením z 21. 8. 1997 súd konanie zastavil, pričom nerozhodol ani o trovách konania, ani o vylúčení protinávhrhu mojej klientky na samostatné konanie, ani o zámene účastníkov v protinávhrhu, preto moja klientka podala 3. 10. 1997 proti tomuto uzneseniu odvolanie, ktoré súd odstúpil odvolaciemu súdu až 14. 6. 2000, teda tri roky od jeho podania, v dôsledku čoho uznesenie KS Ba z 30. 6. 2000, dodnes účastníkom konania nedoručené, sa stalo neaktuálnym a nanajvýš zmätočným. Uznesením zo 14. 3. 2000 totiž súd vylúčil protinávrh mojej klientky na samostatné konanie, a to dokonca duplicitne zaregistroval pod sp. zn. 6 Nc 437/00 a 6 Nc 446/00 a vedie o ňom dve maximálne zmätočné konania, preto som sa opakovane obrátila so žiadosťou o urobenie nápravy na predsedu OS Ba III, ktorý na ne vôbec nereagoval.“*

Právna zástupkyňa sťažovateľky na výzvu ústavného súdu z 3. júna 2004 upresnila podanú sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 8. júla 2004, v ktorom okrem vyslovenia porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy požaduje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu zaplatiť sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk a úhradu trov konania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Vo veci okresného súdu vedenej pod sp. zn. 8 C 69/97 ústavný súd zistil z obsahu sťažnosti a jej príloh, z vyjadrenia účastníkov konania a obsahu spisu sp. zn. 8 C 69/97, že okresnému súdu bola 9. decembra 1996 podaná proti sťažovateľke žaloba o zaplatenie dlžného nájomného.

Po zaplatení súdneho poplatku žalobcom 12. februára 1997 okresný súd vydal 14. februára 1997 platobný rozkaz pod sp. zn. 12 Ro 3907/96, proti ktorému sťažovateľka podala 7. marca 1997 odpor a zároveň požiadala o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Vec bola 4. apríla 1997 prevedená pod sp. zn. 8 C 69/97.

Sťažovateľka podala 29. apríla 1997 vzájomný návrh vo veci. Dňa 4. júna 1997 žalobca vzal späť žalobu v časti zaplatenia istiny. Okresný súd uznesením 21. augusta 1997 konanie zastavil s tým, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením. Právna zástupkyňa sťažovateľky 5. septembra 1997 navrhla vylúčiť jej vzájomný návrh na samostatné konanie. Sťažovateľka sa 3. októbra 1997 odvolala proti uzneseniu o zastavení konania. Okresný súd uznesením zo 14. marca 2000 vylúčil na samostatné konanie vzájomný návrh sťažovateľky a zároveň jej priznal oslobodenie od súdnych poplatkov.

Okresný súd 14. júna 2000 predložil vec odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu o zastavení konania z 21. augusta 1997. Krajský

súd v Bratislave uznesením z 30. júna 2000 zrušil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spis bol vrátený okresnému súdu 2. augusta 2000.

Právna zástupkyňa sťažovateľky 11. júla 2003 navrhla, aby súd konanie zastavil. Dňa 15. marca 2004 okresný súd vyzval účastníkov konania na vyjadrenie, či trvajú na svojich podaniach.

Okresný súd uznesením z 21. júna 2004 konanie vedené pod sp. zn. 8 C 69/97 zastavil a toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 17. júla 2004.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa odseku 2 citovaného článku ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa odseku 3 citovaného článku ústavy môže ústavný súd svojim rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prierahov...“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu

právnej neistoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj to, o čo ide s'ťažovateľovi pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu, b) správania účastníka konania a c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

a) Ústavný súd konštatuje, že v konaní ide o spor o zaplatenie nájomného za užívanie bytu, v ktorom bola s'ťažovateľka žalovanou účastníčkou. Vzájomný návrh s'ťažovateľky bol po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia okresného súdu zo 14. marca 2000 vylúčený na samostatné konanie. Z konkrétnych okolností daného prípadu nevyplývalo, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 69/97 ide o právne alebo skutkovo zložitú vec.

Právnu alebo skutkovú zložitosť veci vo svojom stanovisku z 24. mája 2004 nenamietal ani predseda okresného súdu.

b) Pokiaľ ide o správanie s'ťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd nezistil, že by jej procesné úkony prispeli podstatnejším spôsobom ku spomaleniu postupu okresného súdu alebo k vytvoreniu faktických či procesných prekážok na ďalší postup súdu napriek tomu, že podala odpor a vzájomnú žalobu.

c) Tretím kritériom, ktoré ústavný súd hodnotil, bol postup okresného súdu v spore.

Postup okresného súdu od začatia konania až do 21. augusta 1997 plynulo smeroval k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania, čo súviselo s tým, že pôvodne išlo o rozkazné konanie, v ktorom sa najprv rozhodlo vydaním platobného rozkazu.

Konanie okresného súdu v období od 3. októbra 1997 (podanie odvolania proti rozhodnutiu o zastavení konania) do 14. júna 2000 je poznačené zbytočnými priet'ahmi.

V uvedenom období okresný súd nevykonal žiaden úkon okrem rozhodnutia zo 14. marca 2000 o vylúčení vzájomného návrhu s'ťažovateľky na samostatné konanie. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že okresný súd v rozpore s ustanovením § 152 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nerozhodol o celej prejednávanej veci. O vzájomnom návrhu s'ťažovateľky nerozhodol v uznesení o zastavení konania z 21. augusta 1997, ale až 14. marca 2000.

Ústavný súd zistil ďalšie obdobie nečinnosti okresného súdu v období od 2. augusta 2000 (spis vrátený okresnému súdu odvolacím súdom) do 15. marca 2004, keď okresný súd vyzval účastníkov konania, či trvajú na svojich podaniach.

Postupu okresného súdu v označených obdobiach nebránila žiadna zákonná prekážka. Tento stav veci v podstate potvrdil aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 24. mája 2004, v ktorom uviedol, že okresný súd bol nečinný napriek tomu, že „predmet konania bol v zásade jasný (žalobca žiadal zastaviť konania).“

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

S'ťažovateľka vo svojej s'ťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 100 000 Sk poukazujúc na pretrvávajúci stres vyvolaný neodôvodnenými a zbytočnými priet'ahmi v konaní, ale aj pocitmi poníženia jej ľudskej dôstojnosti v dôsledku postupu okresného súdu.

Ústavný súd uznáva, že k zbytočným priet'ahom v konaní okresného súdu došlo. Súčasne však treba uviesť, že takmer rok pred podaním s'ťažnosti ústavnému súdu s'ťažovateľka vedela o tom, že v konaní v skutočnosti nejde o žiaden významný nárok proti nej, a napokon vedela aj o tom, že pokiaľ išlo o hlavný nárok, došlo k späťvzatiu žaloby. To vyvracia jej tvrdenie o tom, že trpela právnou neistotou v materiálnom zmysle slova,

nevediac aký bude výsledok konania a ako sa prejaví na jej postavení. Napokon sa sťažovateľka stotožnila so zastavením konania, lebo aj sama ho iniciovala.

Preto podľa názoru ústavného súdu postačovalo na dovŕšenie ochrany ústavnosti okrem vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľky priznanie úhrady trov konania (trovy právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom). Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľke účelne vynaložené trovy a ich úhradu 14 018 Sk za tri úkony právnej služby v hodnote 4 534 Sk (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie podania, písomné vyjadrenie k stanovisku okresného súdu). Základom za tri úkony právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2003 vo výške 13 602 Sk. Ústavný súd súčasne priznal právnej zástupkyňi sťažovateľky trikrát náhradu režijného paušálu po 136 Sk (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).